

adiectivum		
dēcl. III		
masc./fēm.		
	sing.	plūr.
nōm.	-is	-ēs
acc.	-em	-ēs
gen.	-is	-ium
dat.	-ī	-ibus
abl.	-ī	-ibus
neutr.		
nōm.	-e	-ia
acc.	-e	-ia
gen.	-is	-ium
dat.	-ī	-ibus
abl.	-ī	-ibus

comparātivus (comp.)		
masc./fēm.		
	sing.	plūr.
nōm.	-ior	-iōrēs
acc.	-iōrem	-iōrēs
gen.	-iōris	-iōrum
dat.	-iōrī	-iōribus
abl.	-iōre	-iōribus
neutr.		
nōm.	-ius	-iōra
acc.	-ius	-iōra
gen.	-iōris	-iōrum
dat.	-iōrī	-iōribus
abl.	-iōre	-iōribus

Cap. XIII

Lēctiō I

decimus
duodecimus
nōnus
octāvus
primus
quārtus
quīntus

Exercitium 19

Exemplum: *Saccus gravīs*, *Gemma gravīs*, *Scūtum grave*.

1. *Grav|is* -e est adiectivum _____ dēclīnātiōnis.
Singularis Plūralis
Masc./Fēm. Neutr. Masc./Fēm. Neutr.
2. Nōm. *grav*_____ *grav*_____ *grav*_____ *grav*_____
3. Acc. *grav*_____ *grav*_____ *grav*_____ *grav*_____
4. Gen. *grav*_____ *grav*_____ *grav*_____ *grav*_____
5. Dat. *grav*_____ *grav*_____ *grav*_____ *grav*_____
6. Abl. *grav*_____ *grav*_____ *grav*_____ *grav*_____
7. Masculīnum et fēminīnum: *gravis* est _____ aut _____
singularis, *gravem* _____, *gravēs*
_____ aut _____ plūralis.
8. Neutrum: *grave* est _____ aut _____ singularis,
gravia _____ aut _____ plūralis, *gravis*
_____ singularis.
9. *Gravī* _____ aut _____ singularis est.
10. *Gravibus* _____ aut _____ plūralis est.
11. *Gravium* _____ est.

Exercitium 20

Comparātivus

Exemplum: *Gladius longior*, *Via longior*, *Pilum longius*.

1. *Longior* -ius -iōr|is est _____ adiectivī.
Singularis Plūralis
Masc./Fēm. Neutr. Masc./Fēm. Neutr.
2. Nōm. *longior* *longius* *longiōr*_____ *longiōr*_____
3. Acc. *longiōr*_____ *longius* *longiōr*_____ *longiōr*_____
4. Gen. *longiōr*_____ *longiōr*_____ *longiōr*_____ *longiōr*_____
5. Dat. *longiōr*_____ *longiōr*_____ *longiōr*_____ *longiōr*_____
6. Abl. *longiōr*_____ *longiōr*_____ *longiōr*_____ *longiōr*_____
7. Masculīnum et fēminīnum: *longior* est _____ singularis,
longiōrem _____, *longiōrēs* _____
aut _____ plūralis.
8. Neutrum: *longius* est _____ aut _____ singularis,
longiōra _____ aut _____ plūralis.
9. *Longiōre* _____ singularis est.
10. *Longiōrī* _____ est.
11. *Longiōribus* est _____ aut _____ plūralis.
12. *Longiōris* _____ est.
13. *Longiōrum* est _____.

CAPITVLVM TERTIVM DECIMVM

Lēctiō prīma (versūs 1–45)

Exercitium 1

1. _____ mēnsis _____ [I] est.
2. _____ mēnsis _____ [II].
3. _____ mēnsis _____ [III].
4. _____ mēnsis _____ [IV].
5. _____ mēnsis _____ [V].
6. _____ mēnsis _____ [VI].

7. _____ mēnsis _____ [VII].
8. _____ mēnsis _____ [VIII].
9. _____ mēnsis _____ [IX].
10. _____ mēnsis _____ [X].
11. _____ mēnsis _____ [XI].
12. _____ mēnsis _____ [XII].

secundus
septimus
sextus
tertius
ūndecimus

Exercitium 2

1. _____ dīviditur in duodecim mēnsēs.
2. Iānuārius _____ annī p̄rimus est.
3. December est mēnsis annī _____ .
4. In annō sunt _____ quīnque [CCCLXV] _____ .
5. _____ est centum annī; duo saecula sunt _____ [CC] annī.
6. Centum annī _____ saeculum est longum _____ .
7. Mēnsis Iānuārius ā deō Iānō _____ [= nōmen habet].
8. Iānus est deus Rōmānus cui duae _____ sunt.
9. Tempore antiq̄uō Mārtius mēnsis p̄rimus _____ .
10. _____ [= illō tempore] Octōber mēnsis octāvus erat.
11. _____ autem Iānuārius est mēnsis p̄rimus; Octōber _____ [= ergō Octōber] mēnsis decimus est.
12. Februārius _____ [XXVIII] aut _____ [XXIX] diēs habet.
13. Cēteri _____ [XI] mēnsēs longiōrēs sunt.
14. Aprīlis _____ [XXX] diēs habet; Iūnius xxx diēs habet.
15. Sex mēnsēs sunt _____ pars annī.
16. P̄rima pars diēi est _____ .
17. Diēs est tempus ā māne ad _____ .
18. _____ est tempus ā vesperō ad māne.
19. Māne est _____ diēi, vesper _____ diēi est.
20. Diēs in duodecim _____ dīviditur.
21. Hōra sexta, quae _____ nōminātur, diem dīvidit in duās _____ partēs.

aequus
annus
diēs
dimidius
ducenti
duodētrīgintā
erat
faciēs
fīnis
hōra
igitur
initium
item
māne
mēnsis
merīdiēs
nōmināre
nunc
nox
postrēmus
saeculum
sexāgintā
tempus
trecenti
trīgintā
tunc
ūndecim
ūndētrīgintā
vel
vesper

Exercitium 3

1. Quot mēnsēs sunt in annō? ...
2. Quī mēnsis annī p̄rimus est? ...
3. Quis est mēnsis annī postrēmus? ...
4. Quot diēs habet annus? ...
5. Num homō ducentōs annōs vīvere potest? ...
6. Ā quō nōminātur mēnsis Iānuārius? ...
7. Quot oculōs et quot ōra habet deus Iānus? ...
8. Cūr mēnsis nōnus September nōminātur? ...
9. Quot diēs habet mēnsis September? ...
10. Quam longus est mēnsis Octōber? ...
11. Estne mēnsis Februārius longior quam Mārtius? ...
12. Quae est pars diēi postrēma? ...
13. In quot hōrās dīviditur diēs? ...
14. Quot mēnsēs sunt dīmidia pars annī? ...

accūsātīvus temporis

Exercitium 4*Exemplum:* Iūlia duās hōrās dormit.

1. Homō sānus centum ann_____ vīvere potest.
2. Nēmō ducent_____ ann_____ vīvit.
3. Canis duodecim ann_____ vīvere potest.
4. Mēdus mult_____ hōr_____ in sōle ambulat.
5. Aemilius sex mēns_____ militat in Germāniā.
6. Quīntus trēs di_____ et trēs noct_____ in lectō iacet.
7. Militēs pauc_____ hōr_____ dormiunt.

Lēctiō II

Lēctiō secunda (versūs 46–101)

-ior -issimus
-issima
-ius -issimum
-iōrēs -issimī
-issimae
-iōra -issima

Exercitium 5

1. Nullus mēnsis brev_____ est quam Februārius: is mēnsis annī brev_____ est.
2. Sōl est stēlla clār_____ quam cēterae stēllae: sōl stēlla caeli clār_____ est.
3. Nilus flūmen long_____ et lāt_____ est quam cētera flūmina Āfricae: id flūmen Āfricae long_____ et lāt_____ est.
4. Nūllī militēs fort_____ sunt quam Rōmānī: Rōmānī militēs fort_____ sunt.
5. Tiberius praenōmen long_____ est quam cētera praenōmina: id praenōmen Latinum long_____ est.
6. Verba ire et dare brev_____ sunt quam cētera verba Latīna: ea verba Latīna brev_____ sunt.
7. Merīdiē sōl alt_____ in caelō est quam ante et post merīdiem: merīdiē sōl alt_____ est in caelō.
8. Mēdus: "Nulla fēmina tam fōrmōsa aut tam proba est quam Lydia: ea fēmina fōrmōs_____ ac prob_____ est!"

-ēs -ēs
-em -ēs
-ēī -ērum
-ēī -ēbus
-ē -ēbus

Exercitium 6

1. Di_____ est tempus ā māne ad vesperum.
2. Hōra sexta di_____ dīvidit in duās aequās partēs.
3. Vesper est finis di_____ .
4. Di_____ primō mēnsis Septembris nōmen est kalendae Septembrēs.
5. Di_____ quīntō decimō post lūnam novam lūna plēna est.
6. Aestāte di_____ longiōrēs sunt quam noctēs.
7. Annus CCCLXV di_____ habet; numerus di_____ magnus est.
8. Primīs mēnsium di_____ nōmina sunt kalendae Iānuāriae, Februāriae, Mārtiae, Aprilēs, cētera.
9. Mēnsēs incipiunt ab iīs di_____ quī kalendae dīcuntur.

Exercitium 7

aequinoctium
aestās
atque
autumnus
calidus
clārus
exiguus
fōrma
frīgidus
glaciēs

1. Nōn sōl, sed _____ et _____ lūcent nocte.
2. _____ lūnae ā sōle venit; itaque lūna nōn tam _____ est quam sōl.
3. Sōl terram et lūnam lūce suā _____ .
4. Nōn _____ lūna lūce sōlis illūstrātur; ea pars lūnae quae nōn illūstrātur _____ est.
5. Cum lūna nova est, _____ [= parva] pars eius vidētur.
6. Lūna dīmidia _____ habet litterae D.
7. Diēs mēnsis I dīcitur _____ , V aut VII _____ , XIII aut XV _____ .
8. A. d. VIII kal. Apr. et a. d. VIII kal. Oct. _____ dīcuntur, nam iīs diēbus nox aequa est _____ diēs.

9. Tempora annī sunt vēr, _____, autumnus, _____.
10. _____ ā Mārtiō, _____ ā Septembrī _____ [= initium facit].
11. Aestās nōn tempus _____, sed tempus _____ est.
12. Eō tempore multi Rōmānī _____ [: Rōmam] relinquunt.
13. Hieme nōn solum _____, sed etiam _____ dē nūbibus cadit.
14. Hieme _____ Germāniae glaciē _____.
15. Germānī puerī super _____ lacuum lūdunt.

hiems
idūs
illūstrāre
imber
incipere
kalendae
lacus

Exercitium 8

1. Unde venit lūx lūnae? ...
2. Num tōta lūna sōle illūstrātur? ...
3. Quis dīcitur diēs tertius decimus mēnsis Aprīlis? ...
4. Quō mēse longissimī sunt diēs? ...
5. Quae sunt quattuor tempora annī? ...
6. Ā quō mēse incipit annus? ...
7. Quod annī tempus incipit ā mēse Decembrī? ...
8. Quī mēnsis annī frīgidissimus est? ...
9. Cūr multi hominēs urbem relinquunt aestāte? ...
10. Quandō folia dē arboribus cadunt? ...
11. Quandō arborēs novīs foliīs ōrnantur? ...
12. Quī diēs annī brevissimus est? ...

lūna
lūx
nix
nōnae
obscurus
operire
stella
tōtus
urbs
vēr

Lēctiō tertia (versūs 102–149)

Lēctiō III

Exercitium 9

1. Antiquīs temporibus Mārtius mēnsis prīmus _____.
2. September, quī nunc mēnsis nōnus _____, tunc mēnsis septimus _____.
3. Tunc Rōma urbs nōn tam pulchra _____ quam nunc _____.
4. Tunc Rōmānī pauciōres _____ quam nunc _____.
5. Ante tempus Caesaris mēnsī septimō nōmen _____ Quīntilis.

(nunc) est sunt
(tunc) erat erant

Exercitium 10

1. Aestāt_____ diēs longiōrēs sunt quam hiem_____.
2. Mēns_____ Mārti_____ et mēns_____ Septembr_____ diēs aequī sunt ac noctēs.
3. Hōr_____ sext_____ vel merīdi_____ sōl altissimus est.
4. Quandō lūcet lūna? Lūna noct_____ lūcet.
5. Di_____ octāv_____ post lūnam novam lūna dīmīdia est.
6. Vēr_____ arborēs novīs foliīs ōrnantur.
7. E_____ tempor_____ avēs nīdōs faciunt.

ablātivus temporis

Exercitium 11

1. Estne Quīntus in cubiculō suō? ...
2. Estne obscurum cubiculum Quīnti? ...
3. Cūr Aemilia fenestram claudit? ...
4. Cūr Quīntus hōrās longās esse putat? ...
5. Quod tempus est annī? ...
6. Ā quō nōminātur mēnsis Iūlius? ...
7. Quod nōmen eī mēnsī erat ante tempus Caesaris? ...
8. Num Iūlius vel Quīntilis mēnsis quīntus est? ...
9. Cūr Quīntus dormīre nōn potest? ...
10. Ubi sōl lūcet cum nox est in Italiā? ...
11. Quandō hominēs dormiunt? ...
12. Quae urbs est caput imperiī Rōmānī? ...

Lēctiō grammatica

dēclīnātiō v

(gen. sing. -ēī)

	sing.	plūr.
nōm.	-ēs	-ēs
acc.	-em	-ēs
gen.	-ēī	-ērum
dat.	-ēī	-ēbus
abl.	-ē	-ēbus

positīvus (pos.)
comparātīvus (comp.)
superlātīvus (sup.)pos. -us -a -um / -is -e
comp. -ior -ius
sup. -issim|us -a -um

Cap. XIV

Lēctiō I

uter utra utrum?

A-ne an B?

alter -era -erum:

aut A aut B

uter- utra- utrum-que:

et A et B

neuter -tra -trum:

nec A nec B

Lēctiō grammatica (versūs 150–176)

Exercitium 12

Dēclīnātiō quīnta

Exemplum: di|ēs, gen. sing. -ēī, m.

	Sing.	Plūr.
1. Nōm.	di_____	di_____
2. Acc.	di_____	di_____
3. Gen.	di_____	di_____
4. Dat.	di_____	di_____
5. Abl.	di_____	di_____
6.	Diē est _____	singulāris.
7.	Diēbus _____	aut _____ plūrālis est.
8.	Diēī est _____	aut _____ singulāris.
9.	Diem _____	_____ est.
10.	Diērum _____	_____ est.
11.	Diēs est _____	singulāris aut _____ aut _____ plūrālis.

Exercitium 13

Exempla: *Februārius mēnsis brevis est, brevior quam ceteri mēnsēs: Februārius mēnsis annī brevissimus est.*

1. *Brev|is -e* positīvus est; *brevior -ius* _____ est; *brevissim|us -a -um* est _____.
	Masc.	Fēm.	Neutr.
2. Pos.	alt_____	alt_____	alt_____
3. Comp.	alt_____	alt_____	alt_____
4. Sup.	alt_____	alt_____	alt_____
5. Pos.	brev_____	brev_____	brev_____
6. Comp.	brev_____	brev_____	brev_____
7. Sup.	brev_____	brev_____	brev_____

CAPITVLVM QVARTVM DECIMVM

Lēctiō prīma (versūs 1–32)

Exercitium 1

Exempla:

Uter servus, Dāvusne an Mēdus?Uterque servus: et Dāvus et Mēdus.Alter servus: aut Dāvus aut Mēdus.Neuter servus: nec Dāvus nec Mēdus.

- Duo puerī in hortum eunt, _____ puer ambulat, _____ currit.
- _____ ē duōbus puerīs currit? Quīntus currit. _____ ambulat? Mārcus ambulat.
- Iūlius: "Curre, Mārce!" Iam _____ puer currit, et Mārcus et Quīntus; _____ puer ambulat, nec Mārcus nec Quīntus.
- Aemilia et Lȳdia sunt duae fēminae: _____ fēmina Rōmāna est, _____ Graeca.
- _____ ē duābus fēminīs est Graeca? Lȳdia est Graeca.
- _____ fēmina pulchra est, et Aemilia et Lȳdia; _____ fēmina foeda est, nec Aemilia nec Lȳdia.